

Формування знань студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз спеціальної літератури та узагальнення практичного досвіду свідчать, що важливе значення в процесі фізичного виховання, скерованого на вдосконалення фізичних і духовних якостей молодшої особи, формування свідомої потреби в зміцненні особистого здоров'я належить якісному й ефективно організованому фізичному вихованню [1; 5; 8; 10].

Сьогодні ведеться активний пошук способів удосконалення процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Виконання завдань перебудови й подальшого розвитку системи фізичного виховання в Україні вимагає заміни старого, малоефективного, репродуктивного навчання та переходу до нових, більш ефективних методик навчання, які виводять тих, кого навчають, на творчий рівень самостійної діяльності [2; 3; 6; 7; 11].

На основі аналізу встановлено, що до таких методик відносять методику модульного навчання. Сенсом модульного навчання є така зміна організаційних основ педагогічного процесу в університеті, яке забезпечує умови для індивідуалізації й диференціації навчання. Установлено, що мета модульного навчання – це така зміна організаційних основ педагогічного процесу у вищій школі, яка забезпечує суттєву його демократизацію, створює умови для реальної зміни ролі та місця студента, перетворює його з об'єкта на суб'єкт процесу навчання, надає педагогічному процесу необхідної гнучкості для того, щоб реалізувати принцип індивідуалізації навчання.

Грунтуючись на результатах наукових досліджень, визначено особливості модульного навчання: можливість чіткої структуризації змісту навчальної дисципліни на окремі змістові модулі; обов'язкове опрацювання студентом кожного модуля; варіативність навчання; адаптацію навчального процесу до індивідуальних можливостей і запитів студентів; гнучкість управління навчальним процесом.

Визначено, що однією з передумов успішного модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання є їхня теоретична підготовка.

Завдання дослідження – визначити стан знань студентів вищих навчальних закладів як передумови успішного модульного навчання в процесі фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Обов'язкова умова ефективності методики модульного навчання студентів у процесі фізичного виховання – рівень їхньої теоретичної підготовленості, систематичне й послідовне формування в них знань з основ здорового способу життя, методики самостійних занять фізичною культурою, спортивного тренування, відновлення працездатності. Аналіз результатів тестування засвідчив, що рівень сформованості знань з основних тем відповідає середньому та низькому рівням. Потрібно зазначити, що низький рівень знань студенти показали з таких тем: «Фізична культура і основи здорового способу життя», «Основи спортивного тренування та спортивні змагання (організація й проведення)», «Основи системи забезпечення працездатності та її відновлення засобами фізичної культури», «Організація й методика самостійних занять різними видами рухової активності».

Це дає підставу стверджувати, що рівень знань у більшості студентів не сприяє тому, щоб вони ефективно організовували самостійні заняття фізичними вправами.

На основі аналізу літературних джерел, практики роботи вищих навчальних закладів нами розроблено методику модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання, що охоплює мету, завдання, принципи, педагогічні умови, методи, засоби, форми, результати педагогічної діяльності, педагогічний контроль і корекцію навчального процесу (рис. 1).

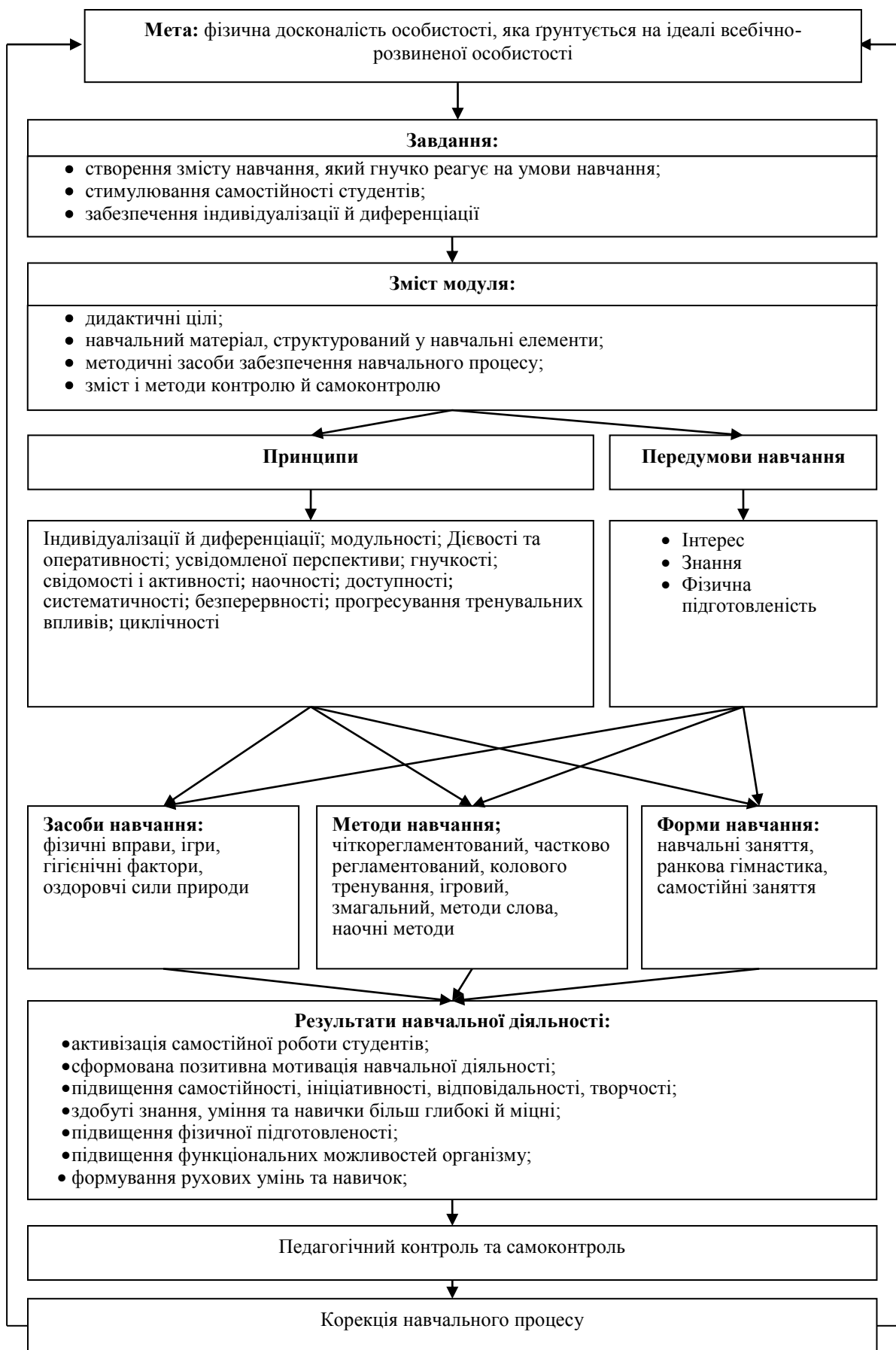

Рис. 1. *Методика модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання*
Основними положеннями, на яких побудовано методику роботи за новою моделлю, є індивідуалізація засобів і методів навчання, підвищення обсягів та інтенсивності навчальних занять,

акцентовано на розвитку рухових якостей і на їх основі – рухових умінь, навичок, інтересу до занять та, як наслідок, – підвищення результативності педагогічного процесу [4; 9].

Методика модульного навчання передбачає формування свідомого й активного ставлення студентів до фізичної культури, стійкого інтересу та мотивації в них до занять фізичними вправами.

У нашій моделі усунута зайва деталізація, що розкриває простір для творчості викладача.

У ході експерименту значно зросла роль комплексного підходу до розв'язання основних завдань. Мається на увазі, що в кожен момент заняття викладач зобов'язаний у комплексі навчати, розвивати й виховувати студентів

Для перевірки ефективності розробленої методики модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання, зокрема методики формування їхніх знань (табл. 1), проведено педагогічний експеримент у Луцькому національному технічному університеті. У педагогічному експерименті взяли участь 207 студентів, із яких 102 – контрольна група, а 105 – експериментальна група.

Таблиця 1

**Рівень знань із фізичної культури студентів експериментальної та контрольної груп
після педагогічного експерименту ($\bar{X} \pm S\bar{x}$)**

Розділ знань	Група студенток		Вірогідність різниці, <i>P</i>
	експериментальна (<i>n</i> = 105)	контрольна (<i>n</i> = 102)	
Фізична культура й основи здорового способу життя	4,43 ± 0,04	3,35 ± 0,05	< 0,05
Гігієнічні та фізіологічні вимоги до занять фізичними вправами	4,42 ± 0,05	3,44 ± 0,04	< 0,05
Сучасні засоби занять оздоровчої спрямованості: традиційні та нетрадиційні	4,51 ± 0,07	3,59 ± 0,06	< 0,05
Основи спортивного тренування й спортивні змагання (організація і проведення)	4,38 ± 0,06	3,49 ± 0,07	< 0,05
Основи раціонального харчування при різних видах рухової активності	4,41 ± 0,07	3,38 ± 0,06	< 0,05
Основи системи забезпечення працездатності та її відновлення засобами фізичної культури	4,39 ± 0,06	3,37 ± 0,05	< 0,05
Організація й методика самостійних занять різними видами рухової активності	4,46 ± 0,05	3,40 ± 0,04	< 0,05
Професійно-прикладна фізична культура	4,48 ± 0,05	3,32 ± 0,07	< 0,05
Техніка безпеки на заняттях, страхування та самострахування	4,54 ± 0,04	3,41 ± 0,06	< 0,05
Перша медична допомога при травмах	4,47 ± 0,04	3,34 ± 0,05	< 0,05
Лікарський контроль та самоконтроль	4,52 ± 0,07	3,40 ± 0,07	< 0,05
Основи атлетизму	4,56 ± 0,05	3,35 ± 0,06	< 0,05
Основи методики тренування в обраному виді рухової активності	4,50 ± 0,06	3,31 ± 0,05	< 0,05
Організація й методика проведення занять з обраного виду рухової активності	4,46 ± 0,05	3,28 ± 0,04	< 0,05
Середній рівень сформованості знань	4,47 ± 0,05	3,39 ± 0,06	< 0,05

Результати дослідження засвідчують, що в студентів експериментальної групи, порівняно з контрольною, вірогідно кращі показники знань із фізичного виховання.

Висновки. Серед передумов реалізації на практиці модульного навчання студентів вищих навчальних закладів, які сприяють ефективному засвоєнню цінностей фізичної культури, є формування знань на рівні, який би давав змогу студентам самостійно організовувати заняття фізичними вправами. Установлено, що на початковому етапі навчання середньогрупові показники фізичної підготовленості студентів переважно мають середній і низький рівні. Такий рівень знань у більшості студентів не дає їм змоги ефективно організувати самостійні заняття фізичними вправами. Результати проведеного педагогічного експерименту підтверджують ефективність розробленої методики модульного навчання студентів у процесі фізичного виховання, що засвідчує вірогідне покращення їхніх знань з усіх запропонованих тем ($P < 0,05$).

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження вбачаємо у вивченні творчого підходу в конструюванні модульного навчання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів.

Джерела та література

- Амосов М. М. Роздуми про здоров'я / М. М. Амосов. – К. : Здоров'я, 1990. – 168 с.

2. Бубка С. Н. Формування індивідуальних здібностей у процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / С. Н. Бубка ; Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2001. – 15 с.
3. Виленский М. Я. Педагогические отношения в теории и практике физического воспитания студентов / М. Я. Виленский // Теория и практика физической культуры. – 1988. – № 8. – С. 9.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Канішевський С. М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства / С. М. Канішевський. – К. : ІЗМН, 1999. – 70 с.
6. Козіброцький С. П. Програмно-нормативні основи фізичного виховання студентів (історико-методологічний аналіз) : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 / С. П. Козіброцький. – Львів, 2002. – 16 с.
7. Подласый И. П. Педагогика : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / И. П. Подласый. – М. : Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2001. – Кн. 1. – 576 с.
8. Савчук С. А. Корекція фізичного стану студентів технічних спеціальностей в процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. і спорту : 24.00.02 / С. А. Савчук. – Рівне, 2002. – 18 с.
9. Смолук В. Конструювання процесу фізичного виховання / В. Смолук, Я. Павленко // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 1. – С 245–249.
10. Цюсь А. В. Програма самостійних занять фізичними вправами студентів вищих закладів освіти / А. В. Цюсь // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 2. – С 271–275.
11. Tsos A. The state of physical and psychological components of health in the quality of life of the university students / A. Tsos, A. Homych, O. Sabirov // Człowiek i Zdrowie. – T. VII, Nr. 2., Biała Podlaska. – Państwowa Szkoła Wyższa, 2013. – S. 8–12.

Анотації

Однією з ключових проблем є зміна пояснювально-ілюстративного та репродуктивного видів навчання на інтенсивні технології. Така ситуація спонукає до пошуку нових, особистісно зорієнтованих методик навчання фізичної культури студентів. Серед них центральне місце займає модульна система навчання. Визначено, що однією з передумов успішного модульного навчання студентів вищих навчальних закладів у процесі фізичного виховання є їхня теоретична підготовка. Означено, що рівень знань у більшості студентів не дає їм змоги ефективно організувати самостійні заняття фізичними вправами. Установлено, що на початковому етапі навчання середньогрупові показники фізичної підготовленості студентів мають здебільшого середній і низький рівні. Результати проведеного педагогічного експерименту підтвердили ефективність розробленої методики модульного навчання студентів у процесі фізичного виховання, що засвідчує вірогідне покращення знань студентів з усіх запропонованих тем ($P < 0,05$).

Ключові слова: студенти, знання, модульне навчання, фізичне виховання, індивідуалізація.

Владимир Файдевич. Формирование знаний студентов высших учебных заведений в процессе физического воспитания. Одной из ключевых проблем является изменение объяснительно-иллюстративного и репродуктивного видов обучения на интенсивные технологии. Такая ситуация побуждает к поиску новых, личностно-ориентированных методик обучения физической культуры студентов. Среди них центральное место занимает модульная система обучения. Определено, что одной из предусловий успешного модульного обучения студентов высших учебных заведений в процессе физического воспитания является их теоретическая подготовка. Отмечается, что уровень знаний у подавляющего большинства студентов не позволяет им эффективно организовать самостоятельные занятия физическими упражнениями. Установлено, что на начальном этапе обучения среднegrupповые показатели физической подготовленности студентов имеют преимущественно средний и низкий уровни. Результаты проведенного педагогического эксперимента подтвердили эффективность разработанной методики модульного обучения студентов в процессе физического воспитания, о чем свидетельствует достоверное улучшение знаний из всех предложенных тем ($P < 0,05$).

Ключевые слова: студенты, знания, модульное обучение, физическое воспитание, индивидуализация.

Volodymyr Faydevych. Formation of Knowledge of Students of Higher Educational Establishments in the Process of Physical Education. One of the key problems is changing of explanatory-illustrative and reproductive kinds of teaching into intensive technologies. Such situation induces to search of new, personally-oriented methodologies of physical culture teaching of students. Among them the central place is given to modular system of teaching. It is defined that one of the preconditions of successful modular teaching of students of higher educational establishments in the process of physical education is their theoretical preparation. It is mentioned that the level of knowledge among the most of students allows them to effectively organize independent physical exercises trainings. It is established that at the initial stage of teaching, average group indices of physical preparedness of students have mainly average and low levels. The results of the conducted pedagogical experiment proved the effectiveness of the developed methodology of modular teaching of students in the process of physical education, and this is proved by reliable improvement of knowledge in all the proposed topics ($P < 0,05$).

Key words: students, knowledge, modular teaching, physical education, individualization.